

Bestuur

Maatschappelijke democratie

De Raad voor het Openbaar Bestuur (Rob; een adviesorgaan voor de Regering) schrijft in juni 2017 *'Democratie is idealiter meer dan alleen politieke democratie. Meer dan alleen politieke besluitvorming over weten of bijbehorend beleid. Meer dan alleen deelname van burgers aan verkiezingen. Versmalling van de democratie tot de politieke democratie miskent het recht van burgers om betrokken te worden en mee te beslissen over voor hen essentiële zaken in hun leefwereld. Niet alleen via de politiek, maar vooral ook binnen maatschappelijke organisaties en in hun eigen omgeving. Democratie en de daarbij behorende waarden, strekken zich idealiter uit tot alle maatschappelijke terreinen. De brede basis van onze democratie ligt in de maatschappelijke democratie. Maatschappelijke democratie is inspraak, betrokkenheid en zeggenschap van mensen over en in maatschappelijke verbanden, zoals buurten, wijken, instellingen en organisaties.'*

Beide vormen van democratie zijn essentieel en gelijkwaardig. Het goed functioneren van de ene vorm van democratie draagt bij aan het goed functioneren van de andere vorm van democratie.' SPA is het hier zeer meer eens en ervaart keer op keer dat de burgers in Sittard-Geleen te weinig invloed hebben op wat er in hun directe leefomgeving gebeurt. SPA wil hier wat aan doen en burgers meer invloed geven.

Burgers en lokale democratie

Voor het goed functioneren van de lokale democratie is het van groot belang dat burgers betrokken zijn bij de politiek in de gemeente. In een gemeente waar weinig burgers invloed proberen uit te oefenen op de politiek (bijvoorbeeld door te stemmen), kan het bestuur de burgers niet goed vertegenwoordigen. Het beleid reflecteert in dergelijke gemeenten niet de visies en wensen die bij een groot deel van de bewoners leven, en de bestuurders kunnen geen signalen oppikken van burgers die kritiek hebben op het beleid of nieuwe ideeën hebben over een bepaald onderwerp in de gemeente.

De afgelopen halve eeuw heeft de rol van de overheid zich ontwikkeld van voorschrijvend en verzorgend naar verbindend en faciliterend. Dat proces is nog steeds gaande. Democratiseringsbewegingen in de 60-er en 70-er jaren van de vorige eeuw zorgden voor inspraak. Deze eerste generatie burgerparticipatie is nu een wettelijke recht dat burgers in procedures hebben. Daarna kwam de tweede generatie burgerparticipatie waarin burgers mochten meedenken en meepraten met overheidsvoorstellen die passen bij zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid.

De opstelling van de terugtrekkende overheid bleek tot ongewenste ongelijkheid te leiden hetgeen in deze eeuw aanleiding vormde om te zoeken naar een rol met gedeelde verantwoordelijkheid. De overheid nodigt uit, stimuleert, verbindt en vult hiaten in. Burgers, bedrijven en organisaties worden betrokken bij het formuleren en bereiken van maatschappelijke doelstellingen. Het initiatief kan bij deze derde generatie burgerparticipatie zowel uit de politiek als uit de samenleving komen. De drie generaties burgerparticipatie sluiten elkaar niet uit maar bestaan naast elkaar.

De gemeente moet meebewegen. De Commissie Toekomstgericht Lokaal Bestuur schreef op verzoek van de VNG een advies waarin zij pleit voor een meervoudige democratie: *'Het vertrouwen en daarmee de legitimiteit van het (lokaal) bestuur staan onder druk. Ons huidige systeem is niet aangepast aan de maatschappelijke realiteit. Het is belangrijk de stabiliteit van het lokaal bestuur opnieuw te verankeren. We moeten daartoe zoeken naar een nieuw initiatief dat over maatschappelijke en politieke verschillen heen perspectief biedt. Waarbij democratie de bindende kracht is, die onze manier van samenleven draagt. Waarbij de lokale maatschappelijke opgaven*

centraal staan, waarbij het gaat om horen en gehoord worden, om het delen van zeggenschap en stem geven aan iedereen.'

Zeker nu de gemeente als gevolg van de decentralisaties meer zeggenschap heeft gekregen over zaken die burgers diep raken, is het van belang dat inwoners betrokken zijn bij de gemeentelijke besluitvorming. De afgelopen jaren zijn burgers echter weinig betrokken bij de lokale politiek. Ondanks dat het coalitieakkoord bolstond van 'beginspraak' werd de burger slechts zelden betrokken bij de besluitvorming.

Steeds sneller komt er steeds meer informatie beschikbaar, waardoor de wereld steeds dichterbij komt. Burgers worden steeds mondiger en kundiger. Daarbij spelen scholing en de mogelijkheden die internet biedt een grote rol. De gemeentelijke overheid kan en moet veel meer gebruik maken van die kennis. Gemeentelijke informatie, waaronder alle stukken verband houdende met (aanvraag tot) vergunningverlening, behoren actueel zowel fysiek als via internet toegankelijk te zijn voor burgers.

Dualisme

'De Regering regeert, de volksvertegenwoordiging controleert' is de wijze waarop ons democratisch systeem behoort te werken. Toegepast op onze gemeente betekent dit dat het College bestuurt en de Raad controleert.

Zowel de raadsleden van de coalitie- als van de oppositiepartijen behoren kritisch te controleren hoe het College de haar opgedragen taken uitvoert en welke haken en ogen er aan voorstellen van het College kleven. Een goed systeem mits de raadsleden van de coalitiepartijen hun taken onafhankelijk van het College uitvoeren. En daar zit de pijn.

In de praktijk was er geen dualisme. Het College bestuurde puur op machtsbasis van een meerderheid in de Raad. Alle argumenten, hoe goed gefundeerd ook, welke de oppositie inbrachten legde men naast zich neer. Klakkeloos staken de raadsleden van de coalitiepartijen keer op keer hun hand op wanneer het College hun dat vroeg en gingen akkoord met onvoldoende onderbouwde en vele miljoenen kostende voorstellen.

In februari 2017 heeft de rechter de Individuele verantwoordelijkheid nogmaals benadrukt. De rechter stelt dat het principiële uitgangspunt van het vrije mandaat is, dat een ambtsdrager (raadslid) onafhankelijk moet kunnen functioneren, ook tegenover de politieke partij die hem op de kandidatenlijst heeft geplaatst.

Dat betekent dat de verantwoordelijk van raadsleden naar kiezers toe van groter belang is dan die van raadsleden naar hun fractie toe. De kiezer heeft daarom het recht om te weten hoe zijn vertegenwoordiger in de raad denkt en welke waarden en normen hij/zij heeft. Ook binnen SPA proberen we om als fractie op één lijn te komen, maar indien iemand een afwijkende mening heeft wordt geaccepteerd dat dit in het stemgedrag tot uiting komt.

Dit College van CDA, GOB, PvdA en D66 heeft er een potje van gemaakt en kreeg daartoe gelegenheid door de naar hun pijpen dansende raadsleden van de coalitiepartijen die hun controlerende taak niet uitoefenden. SPA is blij dat de provincie in december 2017 ingreep en een structureel sluitende begroting eiste. Eindelijk floten buitenstaanders (de provincie) dit College terug. Zij maakten daarmee aan de burgers duidelijk hoe desastreus het gevoerde beleid heeft uitgewerkt op de gemeentelijke financiën.

Bestuursstijl

Het coalitieakkoord was op dit punt prima : *‘De geschetste opgave vraagt om een gemeente met daadkracht, die bestuurlijk én ambtelijk dichtbij haar inwoners staat en die zichzelf niet verzwakt door verkokerd werken. Wij kiezen daarom voor een bestuursstijl die uitnodigend en verbindend is. Dit geldt niet alleen voor het bestuur maar ook voor onze medewerkers, die hierop aanspreekbaar zijn. Bestuur en medewerkers gaan samen met inwoners, bedrijven, instellingen en gemeenteraad werken aan een sterker Sittard-Geleen, ruimte biedend voor eigen initiatief en meer eigen verantwoordelijkheid. Samenwerking in open dialoog, met een duidelijk en eerlijk beeld van wat de gemeente doet en wat niet meer.’* Maar de praktijk was heel anders ! In de Raad was er geen verbindende maar een uitsluitende stijl en ook burgers werden vrijwel steeds genegeerd. Recente voorbeelden hiervan zijn er bij de vleet.

Neem nou de gang van zaken rond de volkstuintjes in de Oostelijke Schootsvelden in Sittard. Het College wilde hals over kop een kuil van 1 meter diep graven die een pas ontdekte gracht voor moest stellen. Deze ‘droge gracht’ moest persé door een aantal volkstuintjes heenlopen ondanks dat deze percelen reeds op de oudst bekende kaart van Sittard, van rond 1806, voorkomen en als waardevol cultuurhistorisch erfgoed zijn aangemerkt in meerdere raadsbesluiten en als zodanig ook bescherming genieten. Men diende geen raadsvoorstel in maar zegde de volkstuinters de huur op en begon gewoon. In de Raad werden vragen gesteld en SPA diende een motie *‘Zorgvuldige besluitvorming Oostelijke Schootsvelden’* in waarin het College gevraagd werd om een onderbouwd raadsvoorstel in te dienen. De motie werd door de coalitiepartijen van tafel geveegd want het kwam het College niet van pas. SPA staat voor zorgvuldig genomen besluiten, zeker wanneer het om onherstelbare zaken zoals het vernietigen van cultuurhistorisch erfgoed gaat. Wanneer dan besloten wordt om de volkstuintjes te vernietigen kan SPA daar vrede mee hebben, maar de door het College gevolgde lijn is onzorgvuldig en daar kan SPA niet achter staan. De tuinders gebruikten de motie als basis voor een handtekeningactie voor een referendum en haalden het door de referendumverordening vereiste aantal op. Het College wilde echter geen referendum en ging vertragen om een eventueel referendum over de verkiezingen heen te tillen en al met de uitvoering te beginnen. Daarom vroeg het College advies aan een rechtsgeleerde. Deze concludeerde dat het onderwerp referendabel was en dat het College geen mandaat had om tot uitvoering over te gaan en een raadsbesluit nodig was. Ondertussen was men al begonnen en vernielde o.a. een tuinhuisje. Deze gang van zaken was voor SPA aanleiding om een motie van wantrouwen tegen de wethouder in te dienen. De coalitiepartijen weigerden deze op ‘advies’ van de burgemeester, motie in de raadsvergadering van 8 november 2017 te bespreken. Een schande! SPA ziet het weigeren om een motie van wantrouwen te bespreken als puur machtsmisbruik van het College en de coalitie en het ultieme bewijs dat de raadsleden van de coalitiepartijen als pure ja-knikkers fungeerden in plaats van hun controlerende functie adequaat uit te voeren. Opnieuw verzond het College een lijst en stelde dat het houden van het referendum een provinciale subsidie in gevaar bracht. SPA vroeg schriftelijk om een overzicht van de voor de provinciale subsidie relevante projecten, de kosten en de status van deze projecten. Die informatie werd niet verstrekt. De coalitiepartijen gingen er weer braaf mee akkoord om geen referendum te houden. SPA vroeg de rechtsgeleerde om de gang van zaken te beoordelen. Deze stelde dat spoedeisendheid niet was aangetoond en er daarom geen reden was om het houden van een referendum af te wijzen. SPA legde dit advies voor aan het College en de Raad. Op de vraag *‘wat gaat het College met dit advies doen’* antwoordde de burgemeester : *‘niks’*. SPA noemt dit arrogantie van de macht en jezelf boven de wet stellen. Ofschoon SPA er mee kan instemmen dat niet voor elk belangrijk besluit een referendum wordt uitgeschreven is SPA van mening dat indien aan de vereisten van de referendumverordening wordt voldaan burgers er recht op hebben dat het College hun niet tegenwerkt en een referendum uitschrijft.

Ook de gang van zaken rond poppodium Volt roept grote twijfels op. Wethouder Lebens (CDA) liet het in de popwereld vooraanstaande onderzoeksbureau LAGroep onderzoek doen naar de toekomst

van Volt. Verzelfstandiging bleek verre te verkiezen boven opname in de Domijnen. Toch bleek dat niet bespreekbaar. *'Ons besluit om poppodium Volt te integreren binnen De Domijnen past in de bestendige beleidslijn die wij sinds 2012 met uw raad hebben uitgezet en afgestemd.'* stelde het College. Niet alleen geldverkwisting (waarvoor doe je een onderzoek indien je de conclusies zonder inhoudelijke argumenten naast je neerlegt?) maar het College ging in tegen meerdere adviezen gebaseerd op onderzoek en ervaring met andere poppodia louter op grond van een jaren geleden voorgenomen besluit.

Of neem de vestiging van de Aldi in de Sportzone. Het College liet BRO onderzoek doen naar de effecten van vestiging van een nieuwe supermarkt in de Sportzone en op de Slachthuislocatie. Dat onderzoek wees uit dat de Slachthuislocatie de beste was. Die locatie had ook veel draagvlak in Ophoven en Sanderbout. Toen het besluit die kant uit dreigde te gaan kwam Aldi met een brief waarin het stelde dat zij met het College juridisch bindende afspraken had gemaakt om zich in de Sportzone te mogen vestigen. Het College bij monde van wethouder Guyt bevestigde dat met gevolg dat de Aldi er kwam.

En wat te zeggen over de relatie tussen het College en de Rekenkamer? De wettelijk verplichte gemeentelijke rekenkamers zijn onafhankelijk en doen onderzoek naar doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het gemeentelijk beleid. De minister schreef in 2015 *'Ik constateer daarmee dat er in sommige gemeenten een controleorgaan in de horizontale verantwoordingsstructuur zit. Aangezien gemeentelijke taken en bevoegdheden en daarbij behorende middelen vanwege de decentralisaties alleen maar zijn toegenomen, zijn goed functionerende, onafhankelijke rekenkamers meer dan ooit van grote toegevoegde waarde voor de raad en het bestuur.'* In Sittard-Geleen neemt het College de Rekenkamer niet serieus. De Rekenkamer voerde meerdere onderzoeken uit maar het College treineerde keer op keer behandeling in de Raad door telkens weer uitstellen van het leveren van commentaar. Conclusies en aanbevelingen werden terzijde gelegd en de werkwijze van de Rekenkamer en de gedane onderzoeken worden bekritiseerd. De meeste onderzoeken van de Rekenkamer zijn nog steeds niet in de Raad behandeld, tegengehouden door het College en de coalitiepartijen. De coalitiepartijen maakten het in december 2017 helemaal te bont door te weigeren om met de Rekenkamer te praten toen deze alle partijen vroegen aan te geven welke onderwerpen zij belangrijk vonden om komend jaar te onderzoeken! Zij schreven *'Wij zijn van mening dat de 3 maanden die in 2018 resteren tot aan de verkiezingen onvoldoende mandaat bieden om over het hoofd van de nieuwe raad onderwerpen voor 2018 te bepalen.'* Onzin, de verordening geeft eenduidig aan de Rekenkamer voor 1 januari een onderzoeksprogramma aan de Raad aan te bieden! Het toont dat de onafhankelijke Rekenkamer functioneerde en kennelijk op pijnlijke tenen traptte.

In september 2017 werd de Moveoo-vestiging van uit de Plakstraat in Sittard verplaatst naar de Burgemeester Lemmensstraat in Geleen. Omwonenden en het wijkplatform waren onvoldoende ingelicht omtrent de gevolgen hiervan voor hun leefomgeving. In de maanden daarna groeide de overlast, intimidatie en criminaliteit in de directe omgeving en rond winkelcentrum Bloemenmarkt enorm met kwade en opstandige burgers als gevolg. Kinderen en ouderen worden lastig gevallen en durven nauwelijks nog buiten te komen : onacceptabel ! De gemeente beroept zich er op dat het betreffende pand een maatschappelijke bestemming heeft en Moveoo bagataliseert de overlast en geeft aan dat zij alleen verantwoordelijk zijn binnenshuis. Uiteraard beseft SPA dat Moveoo er juist is om daklozen en mensen met alcohol- en drugsproblemen op te vangen en dat er 'ergens' huisvesting nodig is. Transparantie en consultatie van het wijkplatform zijn hierbij noodzakelijk. Ontwrichting van een buurt of wijk mag nooit het gevolg zijn. Zowel de gemeente als Moveoo hebben verantwoordelijkheid bij de locatiekeuze en moeten de overlast veroorzakende personen daarna effectief aanpakken. Kan men dat onvoldoende dan is de consequentie dat men een andere locatie moet vinden want het kan niet zo zijn dat de leefbaarheid van een buurt of wijk slachtoffer wordt van de komst van enkele personen. Zoals het nu gebeurde voelen mensen zich overvallen en eisen, volgens SPA terecht, dat Moveoo daar verdwijnt.

SPA constateerde dat het College zich steeds vaker en steeds verdergaand beroept op mandaat dat zij zou hebben om besluiten te nemen zonder die vooraf aan de Raad te overleggen. Op 24 oktober 2017 stelde SPA schriftelijke vragen waarin een overzicht gevraagd werd van de door de Raad verstrekte mandaten. Zo'n overzicht bleek niet te bestaan en tot heden werd geen overzicht verstrekt. Dat betekent dat het College kan doen wat ze wil want de Raad kan het toch niet controleren : onacceptabel !

Tijdens de Raadsvergadering van 8 november 2017 las wethouder Lebens (CDA) een lijstje met investeringen in Geleen voor. SPA vroeg daarop om dit overzicht schriftelijk te verstrekken en een vergelijkbaar lijstje van de investeringen in Sittard bij te voegen. In december vroeg SPA dit schriftelijk nogmaals. Het antwoord was verbijsterend : de wethouder gaf aan dat er geen toezegging was gedaan dat hij de overzichten zou verstrekken. Hij weigerde de overzichten te verstrekken.

Deze en andere voorbeelden tonen aan dat dit College lak heeft aan de raad en aan wat de bevolking wil. SPA heeft zich meer dan twee jaar constructief opgesteld en kwam telkens met voorstellen die verbetering van voorliggende besluiten beoogden. Als geen andere partij wees SPA al vanaf 2014 telkens weer op financiële risico's in de begroting en zwakke onderbouwing van raadsvoorstellen. In de Raad was het allemaal aan dovemans oren gericht. Verscheidene keren bleek later dat SPA gelijk had en meermaals voerde het College voorstellen van SPA en andere oppositiepartijen die in de Raad werden weggehoond, soms met kleine wijzigingen, toch uit.

Vanaf het najaar van 2016 heeft SPA er voor gekozen om harder oppositie te voeren en kritischer de vinger op gevoelige plekken te leggen. Vanaf dat moment wees SPA keer op keer scherp op gebreken in het beleid. Dat maakte dat onze burgers steeds meer inzicht kregen in hoe slecht het beleid van het huidige en de voorgaande Colleges bestaande uit CDA, GOB, PvdA aangevuld met D66 of Groen Links is geweest.

SPA is in september 2016 begonnen met het becommentariëren van de lokale politiek in Sittard-Geleen en het op Facebook plaatsen van haar in de raads- en commissievergaderingen uitgesproken bijdragen. Al snel bleek dat steeds meer mensen dat lezen en betrokkenheid toonden waardoor andere partijen het voorbeeld van SPA volgden, een prima zaak. Niet alleen is de publieke tribune bij commissie- en raadsvergaderingen sindsdien vaak helemaal gevuld, iets wat daarvoor maar uiterst zelden voorkwam, maar waar je ook komt mensen weten in grote lijnen wat er op politiek gebied in de gemeente speelt en hoe de gemeente er financieel voorstaat. Steeds vaker hoor je dat mensen ook de TV-uitzending bekijken. Ongekend, politiek leeft in Sittard-Geleen!

Steeds meer burgers zagen hoe de eerst krachteloze oppositie sterker en sterker werd en dat het College telkens star vast hield aan haar eigen gelijk, vooral de CDA-wethouders. Ze hoorden hoe gebrekkig de financiële en inhoudelijke onderbouwing van raadsvoorstellen is en hoe groot de financiële problemen zijn als gevolg van het gevoerde beleid. Men vraagt zich af waarom zoveel geld in prestigeprojecten als de Sportzone, Zitterd Revisited en de bestuurlijke huisvesting in het Kloosterkwartier wordt gestopt. Wat hebben burgers daaraan???

Onze gemeente heeft dringend behoefte aan een andere bestuursstijl. Een bestuursstijl waarin een kritische Raad echt de baas is, waarin voorstellen van het College niet per definitie worden aangenomen, waarin wisselende meerderheden voorkomen en zonder dichtgetimmerd coalitieakkoord. SPA wil dat er de komende Raadsperiode wel sprake is van functionerend dualisme, ongeacht of SPA in de coalitie- of in de oppositie zit. Goede controle van het College door de Raad is essentieel voor onze gemeente.

De gemeente hoort in deze tijd niet uit te gaan van wantrouwen en controle maar van vertrouwen in burgers en hun kennis zonder daarbij naïef te zijn. Het ambtelijk apparaat moet daarop worden ingericht.

Burgers beseffen dat het er dit keer wel toe doet hoe zij stemmen bij de komende verkiezingen. SPA vindt dat een zeer goede zaak, het volk hoort bewust te kiezen wie haar vertegenwoordigers worden.

Tijdens het zoeken naar kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen gaven meerdere personen, meest ondernemers die zeer positief tegenover het gedachtengoed van SPA staan, aan niet op de kandidatenlijst plaats te nemen omdat zij bang zijn voor repercussies uit de politiek of uit de ambtenarij. Dat de vrijheid van meningsuiting onder druk staat vanwege de bestuursstijl vindt SPA uiterst zorgwekkend en onacceptabel. Het geeft aan hoe hard het nodig is dat er schoon schip wordt gemaakt en er echt iets verandert in Sittard-Geleen.

Burgerparticipatie

Burgerparticipatie is het actief deelnemen van burgers in openbaar gelegenheden. Van burgers wordt steeds meer verwacht dat zij actief meedenken over te nemen beslissingen in het openbaar bestuur.

We hebben het hier niet over participatie in de zin van de Participatiewet, die betrekking heeft op arbeidsdeelname, of de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Raakvlakken met deze twee domeinen zijn er wel en we leggen ook dwarsverbanden. Zo kan met burgerparticipatie invulling worden gegeven aan bepaalde maatschappelijke voorzieningen in de wijk op het terrein van arbeid en zorg.

Het voordeel van burgerparticipatie is dat mensen meer invloed kunnen uitoefenen op hun eigen leefomgeving en dat beslissingen niet volledig komen te liggen bij de gekozen vertegenwoordigers. Dit zorgt er mede voor dat deze vertegenwoordigers dicht bij de mensen blijven staan en niet in hun eigen bubbel gaan functioneren zonder zicht te hebben op de werkelijke wensen van de bevolking. Het nadeel is dat burgerparticipatie zorgt voor een verzwakking van de beslissingskracht omdat iedereen immers inspraak heeft en de meningen veelal diverser zijn. Daarnaast vereist burgerparticipatie dat de betreffende burgers goed zijn ingelicht over de onderwerpen waarover een beslissing wordt genomen.

We onderscheiden drie terreinen op het gebied van burgerparticipatie:

- Burgerinitiatieven
- Deelname van burgers aan de samenleving
- Deelname van burgers aan besluitvorming

Burgerinitiatieven

Een burgerinitiatief is een initiatief van één of meer burgers dat onverplicht wordt opgestart ten behoeve van anderen of de samenleving. Een burgerinitiatief wordt uit de samenleving op eigener beweging opgestart op basis van ideële overwegingen en heeft een maatschappelijk doel zonder winstoogmerk. Burgerinitiatieven stimuleren de eigen verantwoordelijkheid en bevorderen sociale cohesie en integratie.

Enerzijds komen burgerinitiatieven nog maar moeilijk van de grond, anderzijds staat de gemeente niet erg open voor burgerinitiatieven. Burgerinitiatieven die niet in overeenstemming zijn met het bestaande beleid worden vaak zonder meer onderuit gehaald. Dat zet kwaad bloed en het is principieel onjuist.

SPA is van mening dat het gemeentebestuur burgerinitiatieven veel opener tegemoet moet treden. Slechts indien er grote bezwaren aan kleven moet de gemeenteraad haar verantwoordelijkheid nemen om een burgerinitiatief af te wijzen. In andere gevallen behoort het gemeentebestuur te beseffen dat het niet om hun toekomst maar om de toekomst van de burgers gaat.

Burgerinitiatieven hebben vaak betrekking op de directe omgeving van de initiatiefnemer(s). Dat kan bijvoorbeeld gaan om het onderhouden van groenvoorziening, het verbeteren van de leefbaarheid in een buurt of het inzamelen van spullen ten behoeve van armoedebestrijding. SPA is van mening dat de gemeente zoiets welwillend tegemoet moet treden en waar nodig faciliteren.

Deelname van burgers aan de samenleving

Men spreekt vaak over '*maatschappelijke participatie*' of '*actief burgerschap*' en heeft het dan vaak over deelname aan sociale activiteiten of over inzet van vrijwilligers en mantelzorgers.

Bewezen is dat actief meedoen in de samenleving een positief effect heeft op iemands gezondheid. De mate van sociale steun die iemand uit zijn omgeving ervaart is belangrijk. Sociale steun is emotionele steun of concrete hulp of informatie die men uit het sociale netwerk kan halen. Sociale steun beschermt bijvoorbeeld tegen het ontstaan van eenzaamheid en depressies. Ook dragen gezamenlijke activiteiten bij aan een groepsgevoel, een saamhorigheidsgevoel dat de gezondheid kan beïnvloeden. Het effect wordt groter indien de activiteiten een gemeenschappelijk belang van de groep dienen.

SPA wil bevorderen dat mensen deelnemen aan sociale activiteiten maar wil daarbij uitdrukkelijk oog hebben dat vrijwilligers en mantelzorgers niet overbelast raken. De tendens waarbij er steeds meer banen wegbezuinigd worden, vooral in de zorg, en door vrijwilligers of mantelzorgers moeten worden ingevuld, vindt SPA ongewenst.

Wij gaan er van uit dat naarmate het draagvlak onder de bevolking groter is en naarmate men meer invloed heeft op de invulling, de kans op duurzaam succes groter wordt. De gemeente moet daarom zo veel mogelijk aan de mensen zelf overlaten maar wel direct en adequaat reageren indien daarom gevraagd wordt door de deelnemers. Doet de gemeente dat niet, dan is de kans groot dat de motivatie van de deelnemers daalt en de deelname en het resultaat terugloopt.

Deelname van burgers aan besluitvorming

Het vergroten van de invloed van de burger op het besturen van de gemeente is iets wat door alle partijen in de Raad onderschreven wordt. De wijze waarop en de mate waarin verschilt echter van partij tot partij. Binnen de gemeente is er een werkgroep 'Raad 2025', waarvan Jack Renet deel uitmaakt, die het vergadersysteem van de Raad en het daarbij betrekken van burgers onderzoekt. Inmiddels zijn er voorstellen die vanaf het aantreden van de nieuwe Raad na de verkiezingen van maart 2018 worden ingevoerd.

Tijdens discussies binnen SPA werd geconstateerd dat burgers gemotiveerd en gemobiliseerd kunnen worden voor dingen die hun directe leefomgeving aangaan. Burgers verdiepen zich echter meestal niet in dingen die elders binnen de gemeente spelen of die gemeentebreed van belang zijn ondanks dat men zich er wel een mening over vormt op basis van oppervlakkige informatie verkregen via de media.

Daarom dat SPA voorstander is om burgers veel meer dan tot nu toe de gelegenheid te geven om met voorstellen te komen voor en te betrekken bij datgene wat hun direct aangaat. Daarvoor is ook nodig dat er substantieel meer geld beschikbaar komt waarover decentraal, per stadsdeel of wijk, beschikt kan worden. Dit is mede aanleiding voor de voorstellen van SPA aangaande de budgetverdeling.

Dat grotere burgerparticipatie ook consequenties voor de gemeentelijke begroting moet hebben wordt landelijk erkend. Enkele Nederlandse gemeenten hebben meerdere jaren ervaring opgedaan met wat 'burgerbegroting' genoemd wordt. Daaruit kan geconcludeerd worden dat burgers inderdaad actiever bij het bestuur betrokken kunnen en willen worden indien zij ook financieel meer invloed mogen uitoefenen, maar dat het noodzakelijk is dat de Raad de eindverantwoordelijkheid houdt.

Vertegenwoordigers van stadsdelen, wijken en buurten vormen geen nieuwe bestuurslaag maar bestaan uit vrijwilligers die meestal slechts zeer beperkt politiek contact hebben met degenen waarvoor zij opkomen en zelden mandaat hebben. Hun organisatiegraad zal per stadsdeel, wijk of buurt variëren gedurende de tijd. De uit gekozen volksvertegenwoordigers bestaande Raad zal welwillend tegenover voorstellen vanuit de burgers moeten staan maar wel haar budgetrecht, kaderstelling en controleplicht moeten uitoefenen. Uit integriteitsoverwegingen is het daarom raadzaam dat raadsleden geen deel uitmaken van het bestuur van de vertegenwoordigende organisatie van buurt, wijk of stadsdeel.

Dit model biedt het gemeentebestuur de mogelijkheid om naarmate burgerparticipatie binnen een stadsdeel, wijk of buurt beter functioneert meer aan de burgers over te laten maar ook om zelf benodigde acties in gang te zetten daar waar burgerparticipatie minder goed functioneert.

Vooralsnog voor stadsdeeloverschrijdende of gemeentebrede onderwerpen zal het gemeentebestuur actueler en frequenter bijeenkomsten moeten organiseren tussen de Raad met burgers en/of maatschappelijke organisaties voorafgaande en tijdens het besluitvormingsproces. Daardoor kan de Raad beter kennis nemen van opvattingen die binnen de gemeente leven waardoor de kwaliteit van de besluitvorming vergroot wordt.

Belangrijk onderdeel van burgerparticipatie is de gedachte dat burgers ook een verantwoordelijkheid hebben ten aanzien van hun buurt, wijk en stadsdeel. De gemeente moet daarom stimuleren dat burgers dit beter beseffen dan momenteel het geval is en die verantwoordelijkheid ook gaan invullen. Samenhang en sociale controle zullen daardoor toenemen met als verwacht gevolg dat op allerlei gebieden, zoals het aanzicht, mantelzorg, activiteiten of verenigingsleven, integratie en acceptatie van vreemdelingen etc. , de buurt of wijk zal verbeteren. Teneinde dit te bereiken is het ook nodig dat vertegenwoordiging van buurt of wijk veel meer dan nu het geval is een afspiegeling van de bevolking wordt. Dat is ongetwijfeld een heel lastige taak die vraagt om jarenlange aandacht maar daar dient hard aan gewerkt te worden.

Vanaf de verkiezingen zal de vergaderwijze van de raad grondig veranderen. SPA heeft deelgenomen aan de werkgroep die er voor zorgt dat er elke twee weken een raadsvergadering is waardoor actuele onderwerpen veel sneller in de raad behandeld kunnen worden. Maar nog belangrijker is dat burgers en organisaties meer mogelijkheden krijgen om in te spreken en op andere wijze invloed op het besturen van de gemeente krijgen.

Maar SPA wil verder gaan dan dat.

Met haar budgetverdelingssysteem wil SPA bereiken dat burgers meer invloed op hun directe omgeving kunnen uitoefenen. Daarvoor is nodig om burgers in stadsdelen, wijken en buurten te betrekken. SPA wil bevorderen dat mensen zich organiseren en met voorstellen komen die draagvlak onder de bevolking hebben. Omdat er door de nieuwe verdeling van investeringsbudgetten substantieel meer geld beschikbaar is waarop burgers invloed hebben wordt het ook interessanter voor burgers om mee te doen.

De raad heeft vanwege haar wettelijke budgetrecht de taak om voorstellen die worden aangedragen te beoordelen en te accorderen. Dat vereist dat de raad een positieve grondhouding heeft ten aanzien van datgene wat wordt aangedragen, iets wat de raad ook moet leren. In andere gemeenten

is gebleken dat naarmate er meer draagvlak is voor de voorstellen en de organisatiegraad van de aandragers groter is de raad minder vaak 'nee' zegt.

SPA wil stappen zetten op weg naar meer invloed van burgers op datgene wat hun raakt. Wellicht zal dit in de toekomst uitmonden in wat men '*burgerbegroting*' noemt, we weten het niet. Voor SPA is het duidelijk dat burgers steeds mondiger en geïnformeerder worden. Burgers weten heel goed wat in hun directe omgeving nodig is en er is kennis genoeg onder de bevolking om goede voorstellen te kunnen doen. Als lokale politieke partij moet je daar naar luisteren en die kennis benutten. Dit proces zal niet zonder slag of stoot verlopen, maar SPA is er van overtuigd dat dit de goede richting is.

Regionale samenwerking

Uitgangspunt voor SPA is dat regionale samenwerking nodig kan zijn maar geen doel op zich is. Recent onderzoek heeft weer eens aangetoond dat 'groot, groter, grootst' maar zelden 'goed, beter, best' is. Gebleken is dat de zo geroemde synergie- en schaafeffecten die tot kostenreductie en efficiënter en effectiever bestuur zouden moeten leiden in de praktijk maar zelden optreden.

Grootschalig denken zoals het streven om op termijn naar één (of drie) grote Zuid-Limburgse gemeente(n) te komen zien wij totaal niet zitten. Ook aan '*herindeling*' of '*grenscorrecties*' teneinde Sittard-Geleen groter te laten worden kleven zoveel bezwaren dat SPA daar fel tegenstander van is.

Nadat in 1800 de kantonale bestuursvorm werd opgeheven kwam het zwaartepunt van het lokale bestuur bij de gemeenten te liggen. Binnen de huidige in 2001 ontstane gemeente Sittard-Geleen waren dat de gemeenten Born, Broeksittard, Geleen, Grevenbicht, Limbricht, Munstergeleen, Obbicht-Papenhoven en Sittard. Tot 1840 veranderden de gemeentegrenzen nog, maar deze bleven daarna tot 1982 grotendeels bestaan. Alleen werd Broeksittard in 1942 bij Sittard gevoegd. De sterke verschillen in bestuurlijke ontwikkelingen van deze eenheden vóór 1794 zorgden er voor dat deze kernen van onze gemeente nog steeds worden ervaren als aparte identiteiten. Hetzelfde geldt voor de omliggende toenmalige gemeenten Amstenrade, Beek, Elsloo, Nieuwstadt, Oirsbeek, Roosteren, Schinnen, Spaubeek, Stein, Susteren en Urmond. Het bestuurlijk onzorgvuldig omgaan met deze historische realiteit zorgt nog steeds voor veel onvrede binnen de gemeente en de regio.

SPA is van mening dat wij ons echt niet behoeven te schamen over uit welk deel van de gemeente je afkomstig bent dan ook. Als gemeente moeten we daarom eenheid in *verscheidenheid* uitstralen. Het te voeren beleid moet hiermee in overeenstemming zijn, inhoudelijk en financieel. Momenteel is dat zeer zeker niet het geval hetgeen voor veel frustratie en onvrede zorgt. SPA wil dat structureel veranderen.

Het betekent dat wij als gemeente respectvol en niet op machtbasis moeten samenwerken met de omringende gemeenten Beek, Echt-Susteren, Stein en Schinnen(/Beekdalen). Sittard-Geleen vervult een centrumfunctie in de Westelijke Mijnstreek, maar de omringende gemeenten focussen toch meer op zichzelf en op andere gemeenten.

SPA is geen voorstander van veel en grote samenwerkingsverbanden op Zuid-Limburgse schaal. De verschillen en belangen zijn daarvoor vaak te groot. SPA erkent dat er op economisch gebied voordelen zijn aangaande vestiging van internationale bedrijvigheid. Maar zelfs op economisch gebied is de samenwerking broos, hetgeen in 2017 bleek door het uiteenvallen van LED (Limburg Economic Development) als gevolg van zwaar achterblijven bij de doelstellingen qua werkgelegenheid. Anderzijds ontkomen we ook niet aan samenwerking, zoals bijvoorbeeld bij volksgezondheid en veiligheid. Dat de huidige bestuurders meteen een opvolger voor LED hebben opgericht vindt SPA een slechte zaak.

Te lang hebben dezelfde personen aan de touwtjes getrokken en bereikten zij onvoldoende resultaat. Daarom is het nodig dat anderen het stokje overnemen en dat zij bepalen op welke wijze er wordt samengewerkt.

De Rekenkamer van Sittard-Geleen heeft vastgesteld dat de bestuurlijke en financiële belangen van samenwerkingsverbanden erg verschillen en soms heel groot zijn. Desondanks heeft de gemeenteraad slechts zeer weinig grip op samenwerkingsverbanden. SPA vindt dat de gemeenteraad veel meer grip moet krijgen. Daarvoor is het nodig dat er nieuwe afspraken gemaakt moeten worden over hoe gemeenteraden en samenwerkingsverbanden met elkaar omgaan.

Het BMC-rapport toonde aan dat er ondanks veel pogingen daartoe en ondanks veel mooie woorden er weinig resultaten zijn van grensoverschrijdende samenwerking tussen Sittard-Geleen en Belgische of Duitse gemeenten. SPA wil wel open staan voor internationale contacten, maar ziet weinig heil in grote inspanningen op dit gebied.

Invloed van de burgers

Het vergroten van de invloed van de burger op het besturen van de gemeente is iets wat door alle partijen in de Raad onderschreven wordt. De wijze waarop en de mate waarin verschilt echter van partij tot partij. Binnen de gemeente is er een werkgroep 'Raad 2025', waarvan Jack Renet deel uitmaakt, die het vergadersysteem van de Raad en het daarbij betrekken van burgers onderzoekt. Inmiddels zijn er voorstellen die waarschijnlijk vanaf het aantreden van de nieuwe Raad na de verkiezingen van maart 2018 worden ingevoerd.

Tijdens discussies binnen SPA werd geconstateerd dat burgers gemotiveerd en gemobiliseerd kunnen worden voor dingen die hun directe leefomgeving aangaan. Burgers verdiepen zich echter meestal niet in dingen die elders binnen de gemeente spelen of die gemeentebreed van belang zijn ondanks dat men zich er wel een mening over vormt op basis van oppervlakkige informatie verkregen via de media. Daarom dat SPA voorstander is om burgers veel meer dan tot nu toe de gelegenheid te geven om met voorstellen te komen voor en te betrekken bij datgene wat hun direct aangaat. Daarvoor is ook nodig dat er substantieel meer geld beschikbaar komt waarover decentraal, per stadsdeel of wijk, beschikt kan worden. Dit is mede aanleiding voor de voorstellen van SPA aangaande de budgetverdeling.

Dat grotere burgerparticipatie ook consequenties voor de gemeentelijke begroting moet hebben wordt landelijk erkend. Enkele Nederlandse gemeenten hebben meerdere jaren ervaring opgedaan met wat 'burgerbegroting' genoemd wordt. Daaruit kan geconcludeerd worden dat burgers inderdaad actiever bij het bestuur betrokken kunnen en willen worden indien zij ook financieel meer invloed mogen uitoefenen, maar dat het noodzakelijk is dat de Raad de eindverantwoordelijkheid houdt.

Vertegenwoordigers van stadsdelen, wijken en buurten vormen geen nieuwe bestuurslaag maar bestaan uit vrijwilligers die meestal slechts zeer beperkt politiek contact hebben met degenen waarvoor zij opkomen en zelden mandaat hebben. Hun organisatiegraad zal per stadsdeel, wijk of buurt variëren gedurende de tijd. De uit gekozen volksvertegenwoordigers bestaande Raad zal welwillend tegenover voorstellen vanuit de burgers moeten staan maar wel haar budgetrecht, kaderstelling en controleplicht moeten uitoefenen. Uit integriteitsoverwegingen is het daarom raadzaam dat raadsleden geen deel uitmaken van het bestuur van de vertegenwoordigende organisatie van buurt, wijk of stadsdeel.

Dit model biedt het gemeentebestuur de mogelijkheid om naarmate burgerparticipatie binnen een stadsdeel, wijk of buurt beter functioneert meer aan de burgers over te laten maar ook om zelf benodigde acties in gang te zetten daar waar burgerparticipatie minder goed functioneert. Vooral

voor stadsdeel overschrijdende of gemeente brede onderwerpen zal het gemeentebestuur actueler en frequenter bijeenkomsten moeten organiseren tussen de Raad met burgers en/of maatschappelijke organisaties voorafgaande en tijdens het besluitvormingsproces. Daardoor kan de Raad beter kennis nemen van opvattingen die binnen de gemeente leven waardoor de kwaliteit van de besluitvorming vergroot wordt.

Belangrijk onderdeel van burgerparticipatie is de gedachte dat burgers ook een verantwoordelijkheid hebben ten aanzien van hun buurt, wijk en stadsdeel. De gemeente moet daarom stimuleren dat burgers dit beter beseffen dan momenteel het geval is en die verantwoordelijkheid ook gaan invullen. Samenhang en sociale controle zullen daardoor toenemen met als verwacht gevolg dat op allerlei gebieden, zoals het aanzicht, mantelzorg, activiteiten of verenigingsleven, integratie en acceptatie van vreemdelingen etc. , de buurt of wijk zal verbeteren. Teneinde dit te bereiken is het ook nodig dat vertegenwoordiging van buurt of wijk veel meer dan nu het geval is een afspiegeling van de bevolking wordt. Dat is ongetwijfeld een heel lastige taak die vraagt om jarenlange aandacht maar daar dient hard aan gewerkt te worden.